

РОЗДІЛ 2 СВІТОВЕ ГОСПОДАРСТВО І МІЖНАРОДНІ ЕКОНОМІЧНІ ВІДНОСИНИ

УДК 338.4

DOI: <https://doi.org/10.32782/2304-0920/6-79-3>

Сімонов Р. В.

ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана»

ІННОВАЦІЙНІ КОРПОРАТИВНІ СТРАТЕГІЇ ФАРМАЦЕВТИЧНИХ КОМПАНІЙ В ГЛОБАЛЬНИХ УМОВАХ

У статті розглянуто сучасні інноваційні стратегії фармацевтичних компаній в глобальних умовах. Ідентифіковано сукупність домінуючих факторів, що спонукають фармкомпанії до суттєвої модернізації корпоративних інноваційних стратегій, серед яких на особливу увагу заслуговують умови технологічного глобалізму, значне ускладнення процесів клінічних випробувань медичних препаратів та їх виробництва, жорсткий регламентаційний контроль фармсектору та сувора система державної сертифікації лікарських засобів. Наголошено на постійно зростаючій ролі інноваційного співробітництва великих корпоративних структур з інноваційними компаніями малого й середнього бізнесу, внаслідок чого багатонаціональні підприємства фармацевтичного сектору активно залучають зовнішні знаннєві ресурси та інноваційні бази даних своїх партнерів.

Ключові слова: фармацевтичні компанії, злиття та поглинання, аутсорсинг, стратегічний альянс, корпоративна стратегія, інновація.

Постановка проблеми. Домінуючим трендом світогосподарського розвитку останніх десятиліть є системна інноватизація суспільного відтворення, яка, «пронизуючи» всі його стадії (виробництво, розподіл, обмін і споживання), формує нині воістину безпрецедентні ресурси й можливості глобального науково-технологічного поступу. Його головними рушійними силами є як розширення загальної ресурсної бази виробничих процесів, так і постійний притік у виробництво якісно нових проривних технологій, організаційне зрощування науки з виробництвом, впровадження у господарську практику прогресивних методів організації виробництва й управління, а також поява й динамічний розвиток індустрії навколо виробничих науково-технічних досліджень.

Зазначені тенденції набувають найбільш яскравого втілення у діяльності компаній світової фармацевтичної індустрії. Будучи пов'язаною з високотехнологічними виробничими процесами (тобто продукуванням фармацевтичних препаратів для діагностики, лікування й профілактики захворювань), вона репрезентує нині один з найбільш інноваційно- та наукоємних секторів глобальної економіки.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідженням проблем інноватики у сфері фармацевтичного бізнесу присвячено роботи таких науковців, як О. Гасман, Р. Бансал, Г. Ріпмейер, Б. Річман, О. Доровський, Д. Зоїдзе, Н. Кузнєцова.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Незважаючи на те, що зазначені тенденції є надзвичайно актуальними, динамічний розвиток інноваційних стратегій фармацевтичних компаній залишається недостатньо дослідженим.

Мета статті. Головною метою цієї роботи є визначення сучасних особливостей інноваційних корпоративних стратегій фармацевтичних компаній в умовах турбулентного розвитку світових економічних процесів.

Виклад основного матеріалу. Дані, наведені на рис. 1, свідчать про те, що впродовж 2006–2018 рр. щорічні витрати на дослідження й розробки у глобальному фармацевтичному бізнесі зросли зі 108 до 179 млрд. дол. США, а до 2024 р. досягнуть, за прогнозними оцінками, рекордної відмітки у 213 млрд. дол. США [1; 2]. Це у 2,5 рази більше за інноваційні капіталовкладення в електротехнічну галузь, у 3,8 рази – хімічну галузь, у п'ятеро – аерокосмічну галузь [3, с. 94].

Зазначимо також, що із загальної суми витрат на дослідження й розробку у фармацевтиці від 20% до 40% припадає на власне дослідження й розробки та ліцензування препаратів, 15–30% – на їх виробництво, 5–15% – на технічні й адміністративні витрати, 20–30% – на маркетинг і дистрибуцію, а 20–35% становить маржинальний прибуток, що реінвестується у нові дослідження [4, с. 2].

Високоприбуткова операційна діяльність фармконцернів є запорукою стабільно високої норми нагромадження капіталу у глобальному фармацевтичному секторі, отже, неухильного нарощування витрат на дослідження й розробки, що забезпечують утримання фармацевтичними компаніями міжнародних конкурентних позицій на глобальних ринках. Цілком природно, що найбільші обсяги фінансування досліджень і розробок здійснюють нині великі корпорації, котрі є головними суб'єктами інноватизації світової фарміндустрії, масштабної комерціалізації технологічних розробок та міжнародного трансферу знань та технологій у цьому секторі глобальної економіки.

Важливою в контексті розуміння стратегічних орієнтацій науково-дослідної діяльності фармацевтичних корпорацій є структура їх досліджень та розробок у розрізі терапевтичних категорій. Дані, подані в табл. 1, свідчать про домінування у структурі клінічних витрат досліджень і розробок з онкології (91,1 млрд. дол. США, або 40%

загальних інноваційних витрат глобального фармацевтичного сектору у 2018 р.), захворювань центральної нервової системи (31 млрд., 13,6%), опорно-рухового апарату (19,9 млрд., 8,8%), серцево-судинних захворювань (19,7 млрд., 8,7%), імуномодуляторів (15 млрд., 6,6%), захворювань дихальної

системи (9,2 млрд., 4%), шлунково-кишкового тракту (8,4 млрд., 3,7%), системних антиінфекційних засобів (8,2 млрд., 3,6% відповідно).

Це фактично віддзеркалює специфічні риси сучасної структури терапевтичних напрямів монополізації фармацевтичними БНП лікувальних

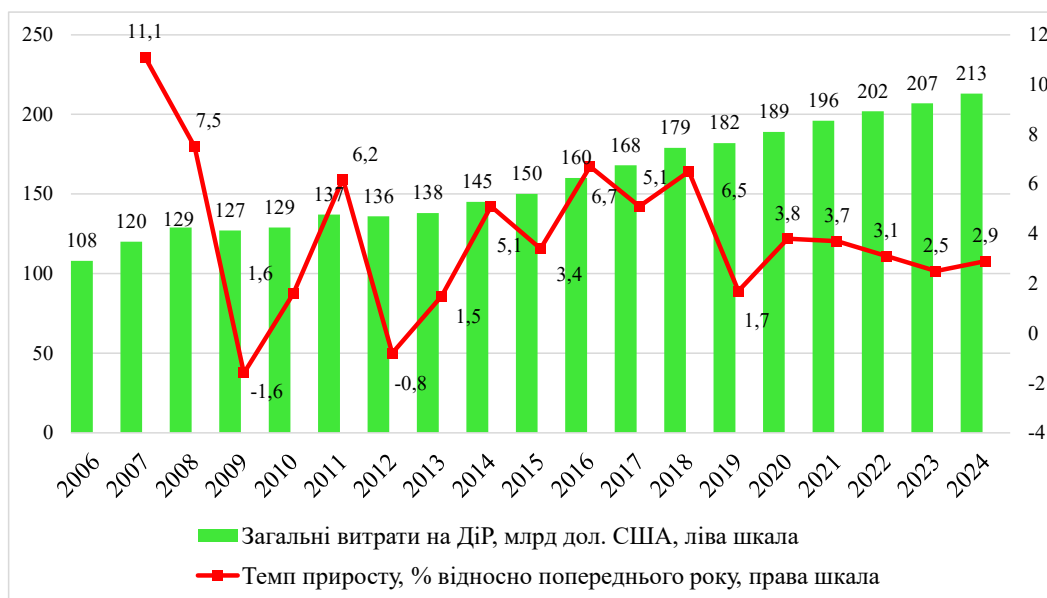

Рис. 1. Динаміка витрат на ДіР у глобальному фармацевтичному бізнесі у 2006–2018 рр. (з прогнозом до 2024 р.)

Джерело: сформовано автором на основі джерел [1; 2]

Таблиця 1

Структура витрат на клінічні дослідження за терапевтичними категоріями у глобальному фармацевтичному секторі у 2018 р.

Рейтинг	Терапевтична категорія	Сукупні витрати на ДіР			Питома частка, %			Витрати на Клінічні дослідження у розрахунку на один розроблений і виведений на ринок лікарський засіб, млрд дол. США
		витрати на клінічні дослідження, млрд. дол. США	схвалення меліпрепаратів УКЯХПІЛЗ* з урахуванням ризику	чиста приведена вартість, млрд дол. США	витрати на клінічні дослідження	схвалення меліпрепаратів УКЯХПІЛЗ* з урахуванням ризику	чиста приведена вартість	
1	Онкологія	91,1	126	78,2	40,0	29,1	30,6	0,7
2	Захворювання центральної нервової системи	31,0	42	16,7	13,6	9,7	6,6	0,7
3	Захворювання опорно-рухового апарату	19,9	24	21,2	8,8	5,6	8,3	0,8
4	Серцево-судинні захворювання	19,7	19	5,6	8,7	4,4	2,2	1,0
5	Імуномодулятори	15,0	27	29,3	6,6	6,2	11,5	0,6
6	Захворювання дихальної системи	9,2	16	32,1	4,0	3,7	12,6	0,6
7	Шлунково-кишкові захворювання	8,4	24	17,0	3,7	5,5	6,7	0,4
8	Системні антиінфекційні засоби	8,2	51	8,3	3,6	11,9	3,2	0,2
9	Захворювання крові	6,4	21	20,4	2,8	4,9	8,0	0,3
10	Захворювання сенсорних органів	4,9	15	11,9	2,1	3,4	4,7	0,3
11	Дерматологічні захворювання	3,9	19	5,9	1,7	4,4	2,3	0,2
12	Захворювання ендокринної системи	3,9	11	4,5	1,7	2,5	1,8	0,4
13	Захворювання сечостатевої системи	2,0	8	0,3	0,9	1,8	0,1	0,3
	Інші	4,1	29	3,6	1,8	6,8	1,4	0,1
	Усього	227,5	431	255,2	100	100	100	x

* УКЯХПІЛЗ – Управління з контролю якості харчових продуктів і лікарських засобів США

Джерело: сформовано автором на основі джерела [5, с. 15]

технологій. Вона зорієнтована на нарощування їх конкурентних позицій у найбільш дорогих галузях лікування і профілактики здоров'я, що потребують постійного розроблення й виведення на ринок інноваційних медичних препаратів. Підтвердженням цього є найвищі клінічні витрати зазначених напрямів у розрахунку на один розроблений і виведений на ринок лікарський засіб, що становили 0,7 млрд., 0,7 млрд., 0,8 млрд., 1 млрд., 0,6 млрд., 0,6 млрд., 0,4 млрд., 0,2 млрд. дол. США відповідно. Показник чистої приведенної вартості цих терапевтичних напрямів (78,2 млрд., 16,7 млрд., 21,2 млрд., 5,6 млрд., 29,3 млрд., 32,1 млрд., 17,0 млрд., 8,3 млрд. дол. США відповідно) свідчить про високу ефективність капіталовкладень у клінічні дослідження з урахуванням альтернативних варіантів інвестиційних вкладень. За всю історію функціонування світової фармацевтичної індустрії найдорожчими стали проекти з розроблення та виведення на ринок таких медичних препаратів, як VX-659/VX-445-Tezacaftor-Ivacaftor, Upadacitinib, DS-8201, Liso-cel, Zolgensma, Sacituzumab Govitecan, Ozanimod, Brolicizumab та Voxelotor. Їх сучасна чиста приведена вартість становить майже 90 млрд. дол. США, а загальний обсяг продажу становитиме до 2024 р. 18,7 млрд. дол. США.

Перебуваючи в постійному пошуку нових ресурсів конкурентного розвитку, найбільші багатонаціональні компанії фармацевтичного сектору «полюють» за найбільш перспективними науково-технічними та інноваційними розробками своїх найближчих конкурентів і партнерів. Закономірною реакцією на ці процеси стала активізація корпоративних злиттів і поглинань (ЗіП), які розглядаються нині як найбільш ефективний механізм концентрації та централізації капіталу фармацевтичних компаній, нарощування їх ринкової експансії на глобальні ринки, перерозподілу регіональних сегментів, стратегічної переорієнтації фінансово-господарської та інноваційної діяльності, а також позбавлення від непрофільних видів виробничих операцій. Подібний механізм концентрації капіталу фармацевтичних компаній є головним рушієм досягнення ними економічного ефекту від масштабування виробництва, оптимізації інноваційних витрат, отримання доступу до інноваційних розробок своїх партнерів і конкурентів, а також підвищення оперативності впровадження в масове виробництво інноваційних розробок через скорочення часового лагу між їх продукуванням і комерціалізацією.

Окрім зазначених універсальних мотивацій злиттів і поглинань, притаманних компаніям тих секторів економіки, в яких пріоритетного значення набувають конкурентні переваги технологічного лідерства великих корпоративних структур над фірмами малого й середнього бізнесу, фармацевтична індустрія має свої унікальні мотиваційні установки. Вони впливають насамперед зі значного ускладнення процесів клінічних випробувань медичних препаратів та їх виробництва, жорсткого регламентаційного контролю фармсектору, суворої системи державної сертифікації лікарських засобів [6], а також високої інноваційної ємності фармацевтичного виробництва, колосальних витрат корпорацій цього сектору на створення стратегічних альянсів з біотехнологічними компаніями.

Принагідно особливо відзначити стійку динаміку зростання подібних витрат, що дедалі більше спонукають фармацевтичні корпорації до скуповування

дорогих базових технологій й експертної оцінки інноваційних можливостей таких новітніх секторів економіки, як геноміка, протеоміка, біоінформатика. У такий спосіб фармкомпаніями досягається ще одна важлива конкурентна перевага, а саме нарощування експортної експансії на вже освоєні ринкові сегменти способом більш інтенсивного використання власного спеціалізованого профіля на виробництві тих чи інших фармацевтичних препаратів.

Не слід скидати з рахунків колосальний синергійний ефект, який справляє зростаюча капіталізація фармацевтичних компаній на результативність їх науково-дослідної та інноваційної діяльності. Йдеться насамперед про об'єднання патентних портфелів та дослідницьких технологій, а також спільну реалізацію великомасштабних інноваційних програм і проектів, що суттєво підвищують суму локальних економічних ефектів від ДіР в разі їх розрізненої реалізації в рамках окремих корпоративних структур. Як приклад наведемо купівлю у 2015 р. корпорацією "AbbVie" компанії "Pharmascyclics" за 21 млрд. дол. США [6] та придбання фармконцерном "Pfizer" компанії "Medivation" за 14 млрд. дол. США [7], що дало їм змогу суттєво наростити свої патентні портфелі, отже, значно посилити свій конкурентоспроможний вплив на глобальний фармацевтичний ринок. Крім того, купівля корпорацією "Takeda Pharmaceutical" біофармацевтичної компанії "Shire" у 2018 р. привела, згідно з експертними оцінками, до генерування через три роки після закриття угоди додаткових 1,4 млрд. дол. США каналами використання допоміжних продуктових портфелів та організаційних структур [8].

Окрім цього, диверсифікований науково-дослідний портфель здатен забезпечити результативну дисперсію інноваційних ризиків фармацевтичних компаній, збільшивши їх шанси на генерування так званих випадкових інноваційних відкриттів, що не пов'язані із систематичними та плановими дослідженнями й розробками, а виникають як побічний результат інноваційних розробок у певній сфері фармацевтики. Об'єктивний характер цього процесу обумовлений, на нашу думку, дією економічних законів концентрації та монополізації виробництва, нагородження капіталу та суспільного поділу праці, усупільнення виробництва й праці та циклічного розвитку економіки, котрі визначають стратегічну орієнтацію інвесторів на розвиток концентраційних процесів задля зміцнення своїх конкурентних позицій на глобальному ринку. Це набуває особливих специфічних форм прояву у фармацевтичній індустрії, у якій вкладення інвестиційного капіталу в розвиток невеликих за розміром і патентним портфелем компаній завжди має низький економічний ефект, отже, є малоімовірним з огляду на стратегічну зацікавленість іноземних інвесторів не стільки у купівлі локальних фармацевтичних компаній, скільки у придбанні їх торговельних марок, патентів та брендів. Інакше кажучи, найбільш перспективними об'єктами поглинань у глобальній фарміндустрії є компанії, що володіють не тільки виробничими потужностями, але й запатентованими інноваційними розробками та перспективними технологічними платформами, здатними забезпечити масштабне виробництво лікарських засобів нових поколінь, зокрема, на основі широкого застосування результатів досліджень біотехнологічного профіля.

Як показують дані, наведені на рис. 2, у 1985–2018 рр. загальна кількість укладених угод злиттів і поглинань у світовому фармацевтичному секторі зростає з 32 до 723 (з «піковими» значеннями у 1 120 угод у 2017 р.) на рік, а їх вартість – з 10,1 до 250,9 млрд. дол. США (500,9 млрд. дол. США у 2014 р. відповідно). З даних рис. 2. випливають ще два важливі висновки: по-перше, наявність чітко вираженого циклічного характеру злиттів і поглинань у цьому секторі, що не співпадає з циклічністю світогосподарського розвитку; по-друге, певна різноспрямованість динаміки кількісних і вартісних показників фармацевтичних злиттів і поглинань. Так, «пікові» значення кількості угод припадають на 1991 р. (222 угоди), 1996 р. (331 угода), 2000 р. (437 угод), 2008 р. (888 угод) та 2018 р. (1 348 угод), тоді як максимальні значення вартості угод – на 1989 р. (34,7 млрд. дол. США), 1999 р. (222,3 млрд.) та 2014 р. (500,9 млрд.). Це свідчить насамперед про те, що концентрація й централізація капіталу фармацевтичних БНП шляхом злиттів і поглинань значною мірою обумовлені у глобальних умовах неухильним зростанням цін на інноваційні медичні препарати [3, с. 347], хоча прямого кореляційного зв'язку між підвищувальною динамікою цінової кон'юнктури і фармацевтичними злиттями та поглинаннями не виявляється, а міжфірмова конкуренція у цьому секторі світової економіки на всіх фазах національних і глобального бізнес-циклів залишається на відносно високому рівні [4, с. 789].

Серед найбільш масштабних операцій злиттів і поглинань фармацевтичних компаній відзначимо поглинання корпорацією “Pfizer” компанії “Warner-Lambert” у 1999 р. загальною вартістю 111,8 млрд. дол. США, злиття “Glaxo Wellcome” зі “SmithKline Beecham” у 2000 р. (76 млрд.), купівлю компанією “Bristol-Myers Squibb” фірми “Celgene” у 2019 р. (95 млрд.), поглинання корпорацією “Sanofi” компанії “Aventis” у 2004 р. (73,5 млрд.), купівлю “Actavis” компанії “Allergan Inc.” у 2015 р.

(70,5 млрд.), поглинання корпорацією “Pfizer” компанії “Wyeth” у 2009 р. (68 млрд.), купівлю “Pfizer” компанії “Pharmacia” у 2002 р. (64,3 млрд.), поглинання “Takeda Pharmaceutical” компанії “Shire” у 2018 р. (62 млрд.), купівлю “Bayer” корпорації “Monsanto” у 2016 р. (63,5 млрд.). Подібний ланцюжок можна продовжувати.

Усі ці приклади свідчать про те, що найчастіше до злиттів та поглинань вдаються фармацевтичні й біотехнологічні компанії з річним доходом вище 1 млрд. дол. США, оскільки вони мають показник маржі прибутку EBITDA (Earnings before interest, taxes, depreciation and amortization – прибуток до вирахування процентних витрат, суми податків та амортизаційних відрахувань) на рівні 20–50% та 30–50% відповідно [7]. Інакше кажучи, лише компанії з високим маржовим спредом здобувають найвищі конкурентні переваги від купівлі портфельів інноваційних розробок придбаних чи поглинутих компаній.

Зауважимо, що міжфірмова співпраця у фармацевтичному бізнесі в рамках стратегічних альянсів обмежена конкретними інноваційними проєктами й набуває в сучасних умовах найбільш поширених інституційних форматів коінтеграції та псевдоконцентрації. Що стосується коінтеграції, то вона передбачає інноваційне співробітництво компаній різних секторів на ранніх етапах клінічних досліджень та виробництва медичних препаратів, що обмежується лише дослідженням та розробленням чи створенням певного компонента кінцевого фармпродукту. Натомість псевдоконцентрація зорієнтована на міжфірмову співпрацю у царині науково-дослідного розроблення нових зразків лікарських засобів, їх масового виробництва та ринкового продажу. Псевдоконцентраційна форма стратегічних альянсів передбачає об'єднання корпорацій одного сектору з охопленням усіх ланок глобального вартісного ланцюга (дослідження, виробництва, маркетингу, логістики тощо) та

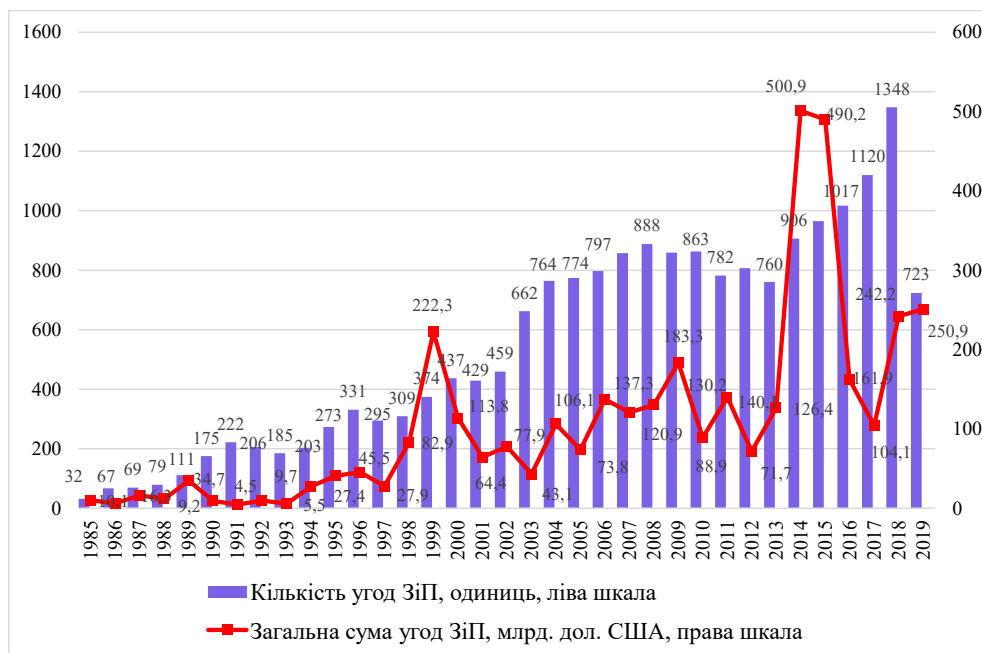

Рис. 2. Кількість і вартість угод злиттів і поглинань у секторі фармацевтики й біотехнологій у 1985–2019 рр.

Джерело: сформовано автором на основі джерела [9]

виведенням на світовий ринок одного-єдиного лікарського засобу [10].

Водночас світовий досвід свідчить про те, що за ступенем поглиблення інноваційного співробітництва фармкорпорацій із зовнішніми знанськими партнерами в рамках стратегічних альянсів виникає ціла низка загроз конкурентним позиціям компаній-учасниць. Йдеться насамперед про суперечності їх економічних інтересів, що може привести до зниження загальної ефективності досліджень і розробок, складність оцінювання їх результативності, труднощі структуризації альянсів та налагодження справедливого поділу прибутків, а також створення в особі партнера по альянсу свого прямого конкурента на ринку [10].

Також не можемо не звернути увагу на значне ускладнення правових та організаційно-економічних процедур привласнення згенерованих на платформі стратегічних альянсів інноваційних розробок. Цей фактор є головним драйвером активного переходу останніми роками цілої низки фармацевтичних корпорацій, що мають свої підрозділи в країнах з недостатнім рівнем захисту прав інтелектуальної власності, від інвестиційних до ліцензійних операцій. Саме ліцензійні операції суттєво розширюють їх можливості щодо правової охорони інтелектуальної власності на згенеровані результати досліджень та розробок порівняно з реалізацією інвестиційних бізнес-стратегій у державах з локальною імітацією фармпрепаратів. Непоодинокими є також випадки заснування багатонаціональними компаніями фармацевтичного бізнесу у приймаючих країнах спільних компаній, що спеціалізуються на маркетингу, логістиці та обслуговуванні торговельних операцій. Таким шляхом досягається важлива мета, що полягає в диверсифікації ризиків втрати медичних техноло-

гій та інноваційних розробок порівняно з винесенням у приймаючі країни дослідних підрозділів чи налагодженням завершальних етапів клінічних досліджень або фармацевтичного виробництва.

Висновки і пропозиції. Неухильне нарощування масштабів і диверсифікація структурних параметрів інноваційної діяльності багатонаціональних компаній фармбізнесу формують стійкі передумови для активізації глобального трансферу знань та технологій, патентів і ноу-хау фармацевтичного профілю. Умови технологічного глобалізму, значне ускладнення процесів клінічних випробувань медичних препаратів та їх виробництва, жорсткий регламентаційний контроль фармсектору та суворя система державної сертифікації лікарських засобів спонукають фармкомпанії до суттєвої модернізації корпоративних інноваційних стратегій. Їх трансформаційні зміни пов'язані з активним застосуванням інноваційного аутсорсингу, механізмів злиттів і поглинань, створенням стратегічних альянсів з біотехнологічними компаніями, об'єднанням фармфірмами своїх патентних портфелів та дослідницьких технологій, спільною реалізацією великомасштабних інноваційних програм і проєктів. При цьому постійно зростаючу роль відіграє інноваційне співробітництво великих корпоративних структур з інноваційними компаніями малого й середнього бізнесу, внаслідок чого БНП фармацевтичного сектору активно залучають зовнішні знаневі ресурси та інноваційні бази даних своїх партнерів. Це формує усталені передумови монополізації великими корпораціями інноваційних розробок фармацевтичного профілю, в результаті чого компанії немонопольного сектору виявляються у всебічній залежності від технологічних розробок БНП та присвоєння ними глобальної інноваційної ренти.

Список використаних джерел:

1. World Total Pharmaceutical R&D Spend in 2006–2020. Evaluate Pharma. URL: <https://info.evaluategroup.com/rs/607-YGS-364/images/wp15.pdf> (дата звернення: 18.11.2019).
2. Total global pharmaceutical research and development (R&D) spending from 2010 to 2022 (in billion U.S. dollars). Statista. URL: <https://www.statista.com/statistics/309466/global-r-and-d-expenditure-for-pharmaceuticals> (дата звернення: 18.11.2019).
3. Марченко Ю.О. Роль фармацевтических рынков в современной структуре мирового хозяйства. *Вестник Университета*. 2015. № 12. С. 93–96.
4. Gassmann O., Reepmeyer G., von Zedtwitz M. Leading Pharmaceutical Innovation. Trends and Drivers for Growth in the Pharmaceutical Industry. 2nd Edition. Springer, 2007. P. 2.
5. World Preview 2019. Outlook to 2024. London : World Preview 2019. Outlook to 2024. 12th Edition – June 2019. Evaluate Pharma, 2019. 26 p.
6. Why AbbVie Inc Spent \$21 Billion to Buy Pharmacyclics. What was the key driver behind the massive deal? *The Montley Fool*. URL: <https://www.fool.com/investing/general/2016/01/06/why-abbvie-inc-spent-21-billion-to-buy-pharmacycli.aspx> (дата звернення: 18.11.2019).
7. Pharma R&D Outsourcing Is On the Rise. Biopharma trend. URL: <https://www.biopharmatrend.com/post/30-pharma-rd-outsourcing-is-on-the-rise> (дата звернення: 18.11.2019)
8. Bansal R., De Backer R., Ranade V. McKinsey. What behind the pharmaceutical sector's M&A push? URL: <https://www.mckinsey.com/business-functions/strategy-and-corporate-finance/our-insights/whats-behind-the-pharmaceutical-sectors-m-and-a-push> (дата звернення: 18.11.2019).
9. M&A Biotechnology & Pharmaceuticals. IMAA Institute. URL: <https://imaa-institute.org/m-and-a-by-industries> (дата звернення: 18.11.2019).
10. How do strategic alliances help pharmaceutical companies to strengthen their position? URL: <https://www.wavestone.com/en/insight/pharmaceutical-companies-strategic-alliances> (дата звернення: 18.11.2019).

References:

1. Evaluate Pharma. (2017) World Total Pharmaceutical R&D Spend in 2006-2020. Available at: <https://info.evaluategroup.com/rs/607-YGS-364/images/wp15.pdf> (accessed: 18 November 2019).
2. Statista. (2018) Total global pharmaceutical research and development (R&D) spending from 2010 to 2022 (in billion U.S. dollars). Available at: <https://www.statista.com/statistics/309466/global-r-and-d-expenditure-for-pharmaceuticals> (accessed: 18 November 2019).
3. Marchenko Yu.O. (2015) Rol farmatsevticheskykh rynkov v sovremennoi strukture myrovoho khoziaistva. [The role of pharmaceutical markets in the modern structure of the world economy] *Vestnyk Unyversyteta*, no. 12, pp. 93–96.
4. Gassmann O., Reepmeyer G. and von Zedtwitz M. (2007). *Leading Pharmaceutical Innovation. Trends and Drivers for Growth in the Pharmaceutical Industry*. 2nd ed. Springer, p. 2.
5. World Preview 2019. Outlook to 2024 (June 2019). London : 12th Edition –Evaluate Pharma, 2019.

6. The Montley Fool. (2016) Why AbbVie Inc Spent \$21 Billion to Buy Pharmacyclics. What was the key driver behind the massive deal? Available at: <https://www.fool.com/investing/general/2016/01/06/why-abbvie-inc-spent-21-billion-to-buy-pharmacycli.aspx> (accessed: 18 November 2019).
7. Biopharma trend. (2018). Pharma R&D Outsourcing Is On the Rise. Available at: <https://www.biopharmatrend.com/post/30-pharma-rd-outsourcing-is-on-the-rise> (accessed: 18 November 2019).
8. Bansal R., De Backer, R. and Ranade, V. (2018). What behind the pharmaceutical sector's M&A push? McKinsey. Available at: <https://www.mckinsey.com/business-functions/strategy-and-corporate-finance/our-insights/whats-behind-the-pharmaceutical-sectors-m-and-a-push> (accessed: 18 November 2019).
9. IMAA Institute. (2018) M&A Biotechnology & Pharmaceuticals. Available at: <https://imaa-institute.org/m-and-a-by-industries> (accessed: 18 November 2019).
10. Anon, (2019). How do strategic alliances help pharmaceutical companies to strengthen their position? Available at: <https://www.wavestone.com/en/insight/pharmaceutical-companies-strategic-alliances> (accessed: 18 November 2019).

Симонов Р. В.

ГВУЗ «Киевский национальный экономический университет
имени Вадима Гетьмана»

ИННОВАЦИОННЫЕ КОРПОРАТИВНЫЕ СТРАТЕГИИ ФАРМАЦЕВТИЧЕСКИХ КОМПАНИЙ В ГЛОБАЛЬНЫХ УСЛОВИЯХ

Резюме

В статье рассмотрены современные инновационные стратегии фармацевтических компаний в глобальных условиях. Идентифицирована совокупность доминирующих факторов, побуждающих фармкомпания к существенной модернизации корпоративных инновационных стратегий, среди которых особое внимание заслуживают условия технологического глобализма, значительное усложнение процессов клинических испытаний медицинских препаратов и их производства, жесткий регламентационный контроль фармсектора и строгая система государственной сертификации лекарственных средств. Сделан акцент на постоянно возрастающей роли инновационного сотрудничества крупных корпоративных структур с инновационными компаниями малого и среднего бизнеса, вследствие чего многонациональные предприятия фармацевтического сектора активно привлекают внешние ресурсы знаний и инновационные базы данных своих партнеров.

Ключевые слова: фармацевтические компании, слияния и поглощения, аутсорсинг, стратегический альянс, корпоративная стратегия, инновация.

Simonov Roman

Kyiv National Economic University named after Vadym Hetman

INNOVATIVE CORPORATE STRATEGIES FOR PHARMACEUTICAL COMPANIES IN GLOBAL CONDITIONS

Summary

The dominant trend in world economic development of the last decades is the systematic innovation of social reproduction, which forms today truly unprecedented resources and opportunities for global scientific and technological progress. These tendencies can be mostly seen in the activity of companies in the world pharmaceutical industry. Being associated with high-tech manufacturing processes (i.e. the production of pharmaceuticals for the diagnosis, treatment and prevention of diseases), it is now one of the most innovative and knowledge-intensive sectors of the global economy. The article examines modern innovative strategies of pharmaceutical companies in the global environment. The set of dominant factors that prompted the pharmaceutical companies to significantly modernize their corporate innovation strategies, among which are the conditions of technological globalization, a significant complication of clinical trials of medical drugs and their production, rigid regulatory control of the pharmaceutical system and the strict regulation of the pharmaceutical sector are identified. Their transformational changes are associated with the active use of innovative outsourcing, mergers and acquisitions, the creation of strategic alliances with biotechnology companies, the merger of their patent portfolios and research technologies, the joint implementation of large-scale innovative projects. Also, we cannot ignore the significant complication of legal and organizational and economic procedures for appropriation of innovative alliances generated on the platform. The increasing role of innovative cooperation of large corporate structures with innovative companies of small and medium-sized businesses is noted, as a result of which multinational pharmaceutical companies actively involve external knowledge resources and innovative databases of their partners. This creates the prerequisites for monopolization by large corporations of innovative developments in the pharmaceutical profile, resulting in the non-monopoly sector companies becoming fully dependent on multinational companies' technological developments and assigning global innovation rent to them.

Keywords: pharmaceutical companies, mergers and acquisitions, outsourcing, strategic alliance, corporate strategy, innovation.